

La gal·lesa d'Arenys

J. V. Garcia Raffi i C. Manuel Cuenca
Esyllt T. Lawrence.
Una gal·lesa entre dracs
PUV, València, 2007
238 pàgs.

Una biografia ben elaborada és com una novel·la: introit, nus i desenllaç. Garcia Raffi i Manuel Cuenca han elaborat amb una excel·lent prosa —on el matís no desdibuixa el marc de referència ni resta claredat a l'exposició— un recorregut vital que té un començament —orígens—, un desenvolupament —la trajectòria— i un final: el sentit d'una vida. La biografiada, Esyllt T. Lawrence (1917-1995), companya de Lluís Ferran de Pol, ens aboca a una història comparada entre Gal·les i Catalunya i ens ofereix una lluita tenaç per la dignificació de dues cultures minoritzades. En aquest sentit, el llibre ens remet constantment a la col·laboració humana entre els dos escriptors, el resultat de la qual és una estima sincera congruada a través del treball i del destí. El retrat de la traductora gal·lesa deixa entreveure clares afinitats electives amb el novel·lista arenyenc.

La recerca dels dos autors —filòlegs i historiadors de la literatura— s'ha articulada en forma de narració i els textos referenciats han estat reflexionats i escandits en el decurs de tot el llibre. D'aquest resultat, el lector s'endua una concepció de conjunt de la personalitat de l'escriptora, del seu context —viscut entre Gal·les, Nova York, Mèxic, França i Arenys-Gal·les— i de les funcions que duu a terme per encavalcar dos països i dues cultures. Es tracta, doncs, d'una biografia intel·lectual —i sobretot humana— que perfila una sòlida relació amb Ferran de Pol: Lawrence esdevé en tot moment un ferm suport emocional i mental de l'escriptor.

El text afegeix un altre valor: la comprensió del fet nacional. Les formulacions sobre aquesta qüestió, sovint divagatòries —per poc contextualitzades— i excessivament teòriques, necessiten de

casos empírics que evidencien actituds conseqüents amb aquests conceptes. La biografia sobre Lawrence és un exemple significatiu en aquest sentit perquè denota el significat regenerador de la praxi nacionalitzadora que emergeix amb el nacionalisme expansiu dels estats. Per tant, aquesta semblança —més enllà de l'enfocament de gènere— pel seu afany globalitzador dins la història social de dues nacions minoritzades, metaforitza la tasca literària com a fet polític, com a mitjà internacionalitzador de dues vies nacionals. Així, té la utilitat d'una experiència directa que esdevé pedagogia del món de les nacions. En darrer terme, doncs, el que ens diu aquesta obra és que el moviment nacionalitari acaba essent un humanisme totalitzador que abasta des de la intimitat afectiva al combat pel propi país.

Finalment, *Una gal·lesa entre dracs* és una sinècdoque de la condició humana i del compromís com a treball quotidià. Per això, la vida d'Esyllt està presidida pel mite de Sísif. És a dir, per una voluntat de poder, reflectida en la seva professió d'investigadora i traductora, que li permet sobreposar-se als entrebancs per a realitzar la seva idealitat. En aquest sentit, la dedicació a la difusió de la historicitat i la realitat política gal·lesa evidencia un sentit ben precís de l'existència. Però també indica que la lluita per la cultura nacional exemplificada per l'escriptora s'allunya definitivament de la figura del «gos guardià» que Sartre utilitzava per referir-se al funcionari que es vol fer passar per intel·lectual. En aquest cas, no. Aquesta activista de la cultura i de la política especifica què cosa és realment un intel·lectual quan —tot coincidint amb els processats bascos al Consell de Guerra de Burgos de 1970— entén —per exemple— que defensar la llengua és un acte revolucionari. La companya de Ferran de Pol esdevé un fil analític que delata la realitat establerta.

Aquest treball, que hauria de continuar amb una antologia d'articles o amb l'edició de l'obra inèdita de l'escriptora estudiada, és un exemple molt reeixit d'una biografia pont entre dues nacions. I, a més, esdevé un model d'estudi explicatiu de les causes —encara pendents— per les quals va lluitar i va viure qui fou, a més d'una intel·lectual de primera magnitud, el suport real de l'autor de *La ciutat i el tròpic*.

Montserrat Corretger

Sense cadena i sense amo

Antoni Defez
L'arc de la mirada
Perifèric Edicions, Catarroja, 2007
70 pàgs.

Fa temps que en l'horitzó poètic d'Antoni Defez s'anava congriant una tempesta que, ara, amb *L'arc de la mirada*, ha esclatat amb una imatgeria plena de potència que atrau i pertorba alhora. En l'anterior llibre, *La fam del guepard*, ja apareixien alguns trets significatius d'aquest nou tombant, però en aquesta obra la solidesa i la rotunditat arriben a un grau més alt. Perquè estem al davant d'uns versos valents, inquietants i plens de veritat.

Defez és filòsof, i aquesta dedicació és ben present al llarg de l'obra. Sense deixar-se engolir per l'abstracció, l'autor fa una interessant operació que consisteix a treballar el pensament des d'un primer pla de la realitat. D'aquesta manera la reflexió s'infiltra en els fets quotidians i assoleix la paradoxa en el sentit rigorosament grec del terme. Res no és allò que sembla, i l'art més apol·lini rep, aquí, una severa crítica. Llegiu, per exemple, «L'estable d'Augias», on la mitologia permet explicar moltes coses d'uns processos culturals que comencen en allò més immund de l'ésser humà i acaben *abril·lantant* la desmemòria i el poder. La Grècia de Defez no és mesurada ni dionisiaca, ans més aviat lúcida i escèptica, a l'estil de Pirró. Altres cops el poeta es mostra obertament combatiu. Però el seu art no és desprietat sinó que, sense abandonar un punt precís de contundència, mai no perd de vista la tendresa ni, tampoc, un cert efecte de suspensió del pensament que fa que el lector resti abstret després d'haver llegit el poema (un dels trets que ens indiquen, sens dubte, que aquest és bo). En algun punt la reflexió se centra en els desvaris de la guerra, com succeeix en el poema que dona nom al llibre, «L'arc de la mirada». En certes